

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 053 «Психологія»
за освітньою програмою «Психологія»
на тему: **«Вплив особливостей сімейного виховання на рівень шкільної**
адаптації»

Виконавець:

студентка центру заочної та
вечірньої форм навчання

Казьонова Альона Ігорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Доктор філ. в гал філософії
(науковий ступінь, вчене звання)

Орленко Ірина Миколаївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Людина у будь-якому віці, приступаючи до нової їй діяльності, адаптується до нових умов, звикає до них. З приходом до школи змінюється весь спосіб життя та діяльності дитини. Провідною діяльністю стає навчальна, а соціальною ситуацією розвитку – система взаємодії «дитина-вчитель». Залежно від того, як піде адаптація до школи, багато в чому залежить емоційний стан, працездатність, стан здоров'я, успішність навчання дітей у початковій школі та у наступні роки.

Сучасна сім'я зазнає значних труднощів у вихованні дітей. Сім'я є найдавнішим виховним інститутом. Протягом багатьох століть виховання було її монополією, майже єдиною формою підготовки молоді до життя та праці. Що з'явилися в середині третього тисячоліття до н. школи беруть він якусь частина виховних функцій, послаблюють виняткове право сім'ї виховання дітей.

Батьки і матері - найдорожчі та близькі дітям люди, і незалежно від того, хороші вони чи погані, діти тягнуться передусім до них, радяться з ними і хочуть бути схожими на них. Батька та матір ніхто замінити не може. Це вірно не лише стосовно дітей, а й дорослих людей, які не меншою мірою, ніж діти, перебувають під впливом своїх батьків. Відповідно до справедливого твердження І.В. Гребенникової, людина відчуває, виховний вплив сім'ї від дня народження до кінця свого життя. Отже, сімейному вихованню властива безперервність та тривалість. І на цьому із сім'єю неспроможна зрівнятися жоден виховний громадський інститут».

Об'єкт: батьківське ставлення до дитини та її рівень адаптації до школи.

Предмет: взаємозв'язок особливостей батьківського ставлення до дитини з його рівень адаптації до школи.

Мета дослідження: Виявити взаємозв'язок особливостей батьківського ставлення до дитини з його рівня адаптації до школи.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних **задач**:

1. Провести теоретичне дослідження особливостей соціально-психологічної адаптації дітей до школи;
2. Провести емпіричне дослідження особливостей адаптації дітей до школи;

3. Дослідити вплив сімейного виховання на соціально-психологічну адаптацію дітей до школи.
4. Запропонувати практичні рекомендації для зменшення проявів дезадаптації в учнів у період процесу адаптації.

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові теоретичні методи (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення); емпіричні методи (психодіагностичний метод).

Теоретико-методологічну основу дослідження склали: ідеї Е. Еріксона, розвиток дитини та формування важливих особистісних якостей, таких як відчуття соціальної та психологічної компетентності, роботи Е. Фромма, Е. Берна, Д. Б. Ельконіна важливість батьківського ставлення у формуванні особистості дитини; Ш. Амонашвілі, Н. Бібіка, О. Савченко, особливості фізіологічного розвитку шестиліток, А. Варга и В. Століна особливості батьківського ставлення у процесі виховання.

Емпіричний метод передбачав використання конкретних методик: Проективна методика «Дерево» Джоном і Дайаной Лампен, з метою виявлення особливостей адаптації дітей до школи; Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса з метою визначення рівня шкільної тривожності; проективна методика Рене Жіля, з метою дослідження міжособистісних відносин дитини та її уявлення про сімейне оточення; Тест опитувальник батьківського ставлення (А.Я. Варга и В.В. Століним), з метою встановлення особливостей батьківського ставлення.

Отримані експериментальні результати були опрацьовані за допомогою кількісною та якісною інтерпретацією та змістовним узагальненням

Обсяг і структура роботи: Випускна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний об'єм роботи - 75 сторінок, робота проілюстрована 6 малюнком та 6 таблицями. Список використаних джерел містить 55 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну і методи дослідження.

У першому розділі «теоретико-методологічне обґрунтування впливу сімейного виховання на рівень шкільної адаптації» розкрито: поняття адаптації та дезадаптації, стадії протікання адаптації дітей до школи, чинники які впливають на адаптацію, вплив сімейного ставлення на особливості протікання адаптації.

У другому розділі «Емпіричне дослідження впливу сімейного виховання на рівень шкільної адаптації» описуються методики які використані в емпіричному дослідженні та організація дослідження, розкриває результати власного дослідження, вказує на особливості впливу сімейного ставлення на особливості процесу адаптації дітей до навчання у школі. В результаті емпіричного дослідження порушення дистанції у відносинах з дитиною пов'язане зі ступенем контролю за її поведінкою та негативно впливає на розвиток рівня шкільної адаптації та розвиває тривожні стани особистості. Збільшення контролю над поведінкою дитини провокує порушення дистанції у відносинах між дітьми та батьками, що також впливає на підвищення рівня тривожності. Авторитарність у вихованні знижує самооцінку підвищує втомлюваність та розвиває кризові стани, що негативно впливає на рівень адаптації дітей до нових умов навчання.

ВИСНОВКИ

Здійснено теоретичний аналіз проблеми конфлікту в сучасних теоретико-методологічних та науково-практичних джерелах. Визначено сутність поняття поняття адаптації та дезадаптації, стадії протікання адаптації дітей до школи, чинники які впливають на адаптацію, вплив сімейного ставлення на особливості протікання адаптації.

Емпіричний метод передбачав використання конкретних методик: Проективна методика «Дерево» Джоном і Дайаной Лампен, з метою виявлення особливостей адаптації дітей до школи; Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса з метою визначення рівня шкільної тривожності;

проективна методика Рене Жіля, з метою дослідження міжособистісних відносин дитини та її уявлення про сімейне оточення; Тест опитувальник батьківського ставлення (А.Я. Варга и В.В. Століним), з метою встановлення особливостей батьківського ставлення.

Вибірку склали: Учні 1-х класів Одеської гімназії №69 Одеської міської ради (7-8 років), у кількості 69 учнів, з яких 39 дівчинки та 30 - хлопчики.

Реалізувавши емпіричного дослідження, ми отримали інформацію щодо низькі показники рівня шкільної адаптації, високий рівень стомлюваності та відстороненість від навчального процесу в опитаних нами учнів першого класу

Не значні відмінності в рівні шкільної тривожності у хлопчиків і дівчаток цієї вибірки спостерігаються за показником страху самовираження. У дівчат цей показник вищий, ніж у хлопчиків, але обидві статі мають високий рівень загальної тривожності в школі, «Переживання соц. стресу», «Страх ситуації перевірки знань».

Загальна тривожність у молодших школярів цієї вибірки, мабуть, пов'язані з фрустрацією від невдач, соціальним стресом і з вчителями.

Значущі відмінності у міжособистісних відносинах у хлопчиків і дівчаток даної вибірки виявлено за показником комунікабельності. У дівчат цей показник вищий. Високі показники у дівчаток також отримані у відносинах з матір'ю, подругою, бабусею та дідусем.

У хлопчиків високі показники міжособистісних відносин спостерігаються у відносинах з матір'ю, домінування, другом, бабусею та дідусем, батьками та допитливості.

Передбачається, що у хлопчиків міжособистісні стосунки формуються в основному на основі відносин з матір'ю та іншими членами сім'ї, під впливом прагнення домінування та допитливості, тоді як у дівчаток вони визначаються стосунками з матір'ю та подругою, а також прагненням до спілкування.

Найвищі показники батьківського відношення у матерів цієї вибірки отримані за змінною "симбіоз", що відображає міжособистісну дистанцію у спілкуванні з дитиною. Високі оцінки також отримані за шкалою

"гіперсоціалізація", що свідчить про прагнення авторитаризму в батьківських відносинах

Таким чином мета та завдання дослідження є досягнутими.